

RAN-2301000402050002

M.A. (Part-II) (External) Examination April - 2026
Sanskrit Paper-10 : Economics and Modern Short Story, Anuvad
કૌટિલ્ય-કૃત અર્થશાસ્ત્ર અધિકરણ-2 આધુનિક લઘુકથાસંગ્રહ

[Total Marks: 100

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book.	Seat No.: Student's Signature
--	--

- પ્ર-1. અ) ટૂંકમાં જવાબ આપો (ગમે તે પાંચ) 10**
Answer briefly (any five)
- 1) સામાન્ય રીતે કૌટિલ્ય અન્ય કયા બે નામોથી પ્રસિદ્ધ છે અર્થશાસ્ત્રના કેટલા અધિકરણો છે?
 Generally, by Which other two name, kautilya is famous? How many Adhikaransare there is the Arthshastra?
 - 2) કૌટિલ્યના માટે અર્થશાસ્ત્ર એટલે શું?
 According to kautilya what is meat by Arthshastra?
 - 3) ‘ઉત્તરાધ્યક્ષ’ કોણે કહેવાય?
 What is ‘ઉત્તરાધ્યક્ષ’?
 - 4) સાહસ શબ્દ સમજાવો.
 Explain the word ‘સાહસ’.
 - 5) કથા સાહિત્યના પ્રકાર જણાવો.
 Give types of Story literature.
 - 6) ‘ક: સુખી’ સુધી લઘુકથાના લેખક કોણ? એમને કયા પુરસ્કારથી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા?
 Who is the author of ‘ક: સુખી’ by which award he was honoured?
 - 7) આધુનિક સંસ્કૃત સામાજિકના નામ જણાવો.
 Name the Morden Sanskrit Magazines.
- બ) ગદ્યખંડ નો સંસ્કૃતમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો (ગમે તે એક) 05**
Traslate the paragraph from Sanskrit in to Gujarati (Any one)
- 1) કુસુમાકરો વસંતસ્તુ રાજાઽસ્તિ ત્રકૃતૂનામ્ । વસંતવાસન્તી પૃથિવ્યામનુપમા વર્તતે । પુષ્પાણિ સૌન્દર્ય વિકીરન્તિ । ભ્રમરાઃ ગુજનં પ્રકુર્વન્તિ । ચિત્રપતઙ્ગાઃ વિવિધવર્ણયાઃ ઋતુરાજશોભા વર્ધયન્તિ । રસાલવૃક્ષવને આમ્રમજ્જરીણાં સુરભિઃ અલૌકિકતયાઃ અનુભવં કારયતિ । અશોકવૃક્ષઃ નવયુવકાનાં હૃદયં સશોકં કરોતિ । યુવકાઃ પ્રણયસન્દેશં પ્રેષયિત્વા યુવતીનાં પ્રણયસ્ય યાચનાં કુર્વન્તિ । વસન્તઃ જીવનાનન્દસ્ય ઋતુઃ જીવનયૌવનસ્ય ઋતુઃ ।

- 2) एषः तडागः अस्ति । तडागस्य तीरे एकः वृक्षः अस्ति । एकदा वृक्षस्य शाखायाम् एकः कपोतः उपविशति । तदा एका पिपीलिका वृक्षस्य शाखायाः तडागस्य जले पतति । ततः कपोतः पिपीलिकाम् जले पश्यति । तदा कपोतस्य हृदये दया उद्भवति । सः करुणया तस्याः समीपे पर्णानि क्षिपति । ततः पिपीलिका पर्णम् आरोहति । तडागस्य तरुडाः तत् पर्णम् तीरम् आनयन्ति ।

ક) ગદ્યખંડનો ગુજરાતીમાંથી સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો (કોઈપણ એક)

05

Translate the paragraph from Gujarati in to Sanskrit (any one)

- 1) મનુષ્ય પાસે મુક્તિ તો છે જ, પરંતુ તેણે તે મુક્તિને શોધી કાઢવાની છે. ભલે તેની પાસે તે છે, પણ દરેક ક્ષણે માણસ તેને વિસરી જાય છે. જાણ્યે કે અજાણ્યે તે મુક્તિને શોધવી તે જ દરેક મનુષ્યનું જીવનકાર્ય છે. પરંતુ સંત અને અજ્ઞાની મનુષ્ય વચ્ચે માત્ર એટલો જ તફાવત છે કે સંત તેને જાગૃત રહીને શોધે છે ત્યારે અજ્ઞાની અજાગૃત પણે શોધે છે.

Man has freedom already, but he will have to discover it. He has it, but every moment he forgets it. That discovering, consciously or unconsciously, is the whole life of every one. But the difference between the sage and the ignorant man is that one does it consciously and the other unconsciously

- 2) પોપટ ગામ, નગર અને વનમાં રહે છે. તેનો વર્ણ લીલો હોય છે. તેનું મુખ ચાંચ હોય છે. તેની ચાંચનો રંગ લાલ હોય છે. પોપટની ડોક કાળી હોય છે પોપટને ફળો અને અનાજના બી ગમે છે. બાળકોને પોપટ ખૂબ ગમે છે. મનુષ્યો પોપટને પાંજરામાં પાળે છે. પાંજરામાં રહેલા પોપટો મનુષ્યોના સારા અને ખરાબ વચનો બોલે છે. સજ્જનોના અને પંડિતોના ઘરોમાં પોપટો સારાં વચનો બોલે છે. તેનાથી છોકરાઓ સુંદર ચરિત્રવાળા બને છે. તેના મધુર શબ્દો બાળકો અને મનુષ્યોને પ્રસન્ન કરે છે. પોપટ રમણીય પક્ષી છે. તેથી મનુષ્યો તેને પાંજરામાં પાળે છે.

A Parrot lives in a village, in a city and in a forest. Its colour is green. Its mouth is its beak. The colour of its beak is red. The neck of the parrot is black. The parrot likes fruits and corn seeds. Children like parrots. Many people tame parrots in a cage repeat good and bad words of a man. Those parrots living in the houses of gentlemen and learned persons repeat good speech, So the children become good persons. Its chirpings please the children and the people. A parrot is a charming bird. So people foster them in a cage.

પ્ર-2. અ) સાનુવાદ સમજાવો. (ગમે તે બે)

08

Explain any Two Statements with translation. (any two)

- 1) નદીશૈલવનગૃષ્ટિદરીસેતુબન્ધશમીશાલ્મલીક્ષીરવૃક્ષાનન્તેષુ સીમ્નાં સ્થાપયેત્ ।
- 2) સર્વાતિથિમૃગં પ્રત્યન્તે ચાન્યન્મૃગવનં ભૂમિવશેન વા નિવેશયેત્ ।
- 3) હસ્તિપ્રધાનો વિજયો રાજ્ઞઃ ।
- 4) મિથ્યાવાદે ચૈષાં યુક્તસમો દણ્ડઃ ।

બ) સસંદર્ભ સમજાવો (કોઈપણ બે)

08

Explain the context(Any two)

- 1) કોશદ્રવ્યાણાં વૃદ્ધિપ્રયોગાઃ પ્રયોગઃ ।
- 2) અલ્પાયતિશ્ચેન્મહાવ્યયો ભક્ષયતિ ।
- 3) આપદિ સારમાત્માનં વા મોક્ષયેત્ ।
- 4) વર્તમાનઃ પર્યુષિતોઽન્યજાતશ્ચાયઃ ।

ક)	સંદર્ભ સમજાવો. (ગમે તે એક) Explain giving context(any one)	04
1)	રવિરપિ ન દહતિ તાદૃક્ યાદૃગદહતિ વાલુકા-નિકરઃ ।	
2)	વાસાંસિ જીર્ણાનિ યથા વિહાય નવાનિ ગૃહ્ણતિ નરોડપરાણિ	
પ્ર-3.	અર્થશાસ્ત્રનો અન્ય શાસ્ત્રો સાથેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો. Clarify the inter-relationship between the અર્થશાસ્ત્ર and other શાસ્ત્ર.	20
	અથવા/OR	
પ્ર-3.	લઘુકથા સંચયની નારીવાદી અભિગમ ધરાવતી કથાઓની ચર્ચા કરો. Discuss the stories in the short story collection that have a feminist approach.	20
પ્ર-4.	કૌટિલ્યના મતાનુસાર રાજા માટે ત્રયી, આન્વિક્ષિકી વાર્તા અને દંડનો અભ્યાસ અનિવાર્ય છે. આ વિધાન સમજાવો. According to Kautilya, the study of the threefold, the Anvikshiki story and the punishments is essential for a king. Explain this statement.	20
	અથવા/OR	
પ્ર-4.	‘एकादशी’ કથામાં સામાજિક કટાક્ષ અંગે સવિસ્તર ચર્ચા કરો. Discuss the social satire in Ekadashi katha.	20
પ્ર-5.	ટૂંક નોંધ લખો. (ગમે તે બે) Write Short Notes. (Any two)	20
1)	કોષાધ્યક્ષના કર્તવ્યો । Duties of a treasurer.	
2)	પણ્યાધ્યક્ષઃ ।	
3)	અદ્વૈતવિમર્શ કથાનું વિવેચન કરો. Criticise ‘અદ્વૈતવિમર્શઃ’ ।	
4)	‘અસ્પૃશ્યતાયા રહસ્ય’ લઘુકથાનું ઔચિત્ય. The Secret of Untouchability' - The Etiquette of the Short Story.	